

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип Македонија	Воронешки државен универзитет Русија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип, Македонија	Воронежский государственный университет Россия
Goce Delcev University in Stip, Macedonia	Voronezh State University Russia

Трета меѓународна научна конференција Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО
FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ
СБОРНИК СТАТЕЙ
CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Македонија
Универзитет имени Гоце Делчева, г. Штип,
Македонија
Goce Delcev University in Stip,
Macedonia

Воронешки државен универзитет
Русија
Воронежский государственный университет
Россия
Voronezh State University
Russia

Трета меѓународна научна конференција

Третья международная научная конференция

Third International Scientific Conference

ФИЛКО FILKO

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ФИЛОЛОГИЈА, КУЛТУРА И ОБРАЗОВАНИЕ
PHILOLOGY, CULTURE AND EDUCATION

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ СБОРНИК СТАТЕЙ CONFERENCE PROCEEDINGS

26-27 април 2018 / 26-27 апреля 2018 / 26-27 April 2018
Штип Штип Stip

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека “Св. Климент Охридски”, Скопје

821(062)
811(062)
316.7(062)
37(062)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција (3 ; 2018 ; Штип)

Филологија, култура и образование [Електронски извор] : зборник на трудови / Трета меѓународна научна конференција, 26-27 април 2018, Штип = Филологија, култура и образование : сборник статей / Третья международная научная конференция, 26-27 апреля 2018, Штип = Philology, culture and education : conference proceedings / Third International Scientific Conference, 26-27 April 2018, Stip. - Штип : Универзитет “Гоце Делчев” = Универзитет имени Гоце Делчева = Shtip : Goce Delcev University, 2018

Начин на пристап (URL): <http://js.ugd.edu.mk/index.php/fe>. - Трудови на мак., рус. и англ. јазик. - Фусноти кон текстот. - Текст во PDF формат, содржи 737 стр. , табели, граф. прикази. - Наслов преземен од екранот. - Опис на изворот на ден 27.12.2018. - Abstracts кон повеќето трудови. - Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-593-9

1. Насп. ств. насл.

а) Книжевност - Собири б) Јазици - Собири в) Култура - Собири г)
Образование - Собири

COBISS.MK-ID 109270026

ОРГАНИЗАЦИСКИ КОМИТЕТ

Драгана Кузмановска, Филолошки факултет при УГД
Олга А. Бердникова, Филолошки факултет при ВГУ
Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при УГД
Татјана А. Тернова, Филолошки факултет при ВГУ
Виолета Димова, Филолошки факултет при УГД
Генадиј Ф. Ковалов, Филолошки факултет при ВГУ
Костадин Голаков, Филолошки факултет при УГД
Лариса В. Рибачева, Филолошки факултет при ВГУ

МЕЃУНАРОДЕН ПРОГРАМСКИ КОМИТЕТ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓорѓиевска (Македонија)
Марија Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стојановска Иванова (Македонија)
Лариса В. Рибачева (Русија)
Софија Заболотнаја (Русија)
Татјана А. Тернова (Русија)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Белорусија)
Јулиа Дончева (Бугарија)
Билјана Мариќ (Босна и Херцеговина)
Душко Певуља (Босна и Херцеговина)
Волф Ошлис (Германија)
Волфганг Моч (Германија)
Габриела Б. Клајн (Италија)
Михал Ванке (Полска)
Мајкл Рокланд (САД)
Даниела Костадиновиќ (Србија)
Селена Станковиќ (Србија)
Тамара Валчик-Булиќ (Србија)
Ахмед Ѓуншен (Турција)
Нецати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Ерол Чалшкан (Турција)
Карин Руке-Брутен (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Технички секретар

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главен и одговорен уредник

Драгана Кузмановска

Јазично уредување

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марјана Розенфелд (руски јазик)
Билјана Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техничко уредување

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адреса на организацискиот комитет:

Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип
Филолошки факултет
ул. „Крсте Мисирков“ бр. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронешки државен универзитет
Филолошки факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Русија

Е-пошта: filko.conference@gmail.com
Веб-страница: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Драгана Кузмановска, Филологический факультет при УГД
Ольга А. Бердникова, Филологический факультет при ВГУ
Светлана Якимовска, Филологический факультет при УГД
Татјана А. Тернова, Филологический факультет при ВГУ
Виолета Димова, Филологический факультет при УГД
Геннадий Ф. Ковалев, Филологический факультет при ВГУ
Костадин Голаков, Филологический факультет при УГД
Лариса В. Рыбачева, Филологический факультет при ВГУ

МЕЖДУНАРОДНАЯ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Виолета Димова (Македонија)
Даниела Коцева (Македонија)
Драгана Кузмановска (Македонија)
Ева Ѓергиевска (Македонија)
Мария Кусевска (Македонија)
Силвана Симоска (Македонија)
Татјана Стояновска-Иванова (Македонија)
Лариса В. Рыбачева (Россия)
Софья Заболотная (Россия)
Татјана А. Тернова (Россия)
Татјана Атанасоска (Австрија)
Олег Н. Фенчук (Беларусь)
Юлиа Дончева (Болгария)
Биљана Мариќ (Боснија и Херцеговина)
Душко Певуља (Боснија и Херцеговина)
Вольф Ошлис (Германия)
Волфганг Моч (Германия)
Габриелла Б. Клейн (Италија)
Ева Бартос (Польша)
Михал Ванке (Польша)
Майкл Рокланд (США)
Даниела Костадинович (Србија)
Селена Станкович (Србија)
Тамара Валчич-Булич (Србија)
Ахмед Гюншен (Турција)
Неджати Демир (Турција)
Шерифе Сехер Эрол Чал'шкан (Турција)
Карин Рукэ-Брутэн (Франција)
Танван Тонтат (Франција)

Ученый секретарь

Марица Тасевска
Ирина Аржанова

Главный редактор

Драгана Кузмановска

Языковая редакция

Даница Атанасовска-Гаврилова (македонски јазик)
Марьяна Розенфельд (руски јазик)
Бильяна Иванова (англиски јазик)
Снежана Кирова (англиски јазик)
Татјана Уланска (англиски јазик)

Техническое редактирование

Костадин Голаков
Марица Тасевска
Славе Димитров

Адрес организационного комитета

Универзитет им. Гоце Делчева – Штип
Филологически факултет
ул. „Крсте Мисирков“ д. 10-А
Пош. фах 201, Штип - 2000, Р. Македонија

Воронежски државен универзитет
Филологически факултет
г. Воронеж, пл. Ленина, 10, корпус 2, к. 34, Россия

Е-пошта: filko.conference@gmail.com

Веб-сайт: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

EDITORIAL STAFF

Dragana Kuzmanovska, Faculty of Philology, UGD
Olga A. Berdnikova, Faculty of Philology, VGU
Svetlana Jakimovska, Faculty of Philology, UGD
Tatyana A. Ternova, Faculty of Philology, VGU
Violeta Dimova, Faculty of Philology, UGD
Genadiy F. Kovalyov, Faculty of Philology, VGU
Kostadin Golakov, Faculty of Philology, UGD
Larisa V. Rybatcheva, Faculty of Philology, VGU

INTERNATIONAL EDITORIAL BOARD

Daniela Koceva (Macedonia)
Dragana Kuzmanovska (Macedonia)
Eva Gjorgjievska (Macedonia)
Marija Kusevska (Macedonia)
Silvana Simoska (Macedonia)
Tatjana Stojanovska-Ivanova (Macedonia)
Violeta Dimova (Macedonia)
Larisa V. Rybatcheva (Russia)
Sofya Zabolotnaya (Russia)
Tatyana A. Ternova (Russia)
Tatjana Atanasoska (Austria)
Oleg N. Fenchuk (Belarus)
Yulia Doncheva (Bulgaria)
Biljana Maric (Bosnia and Herzegovina)
Dushko Pevulja (Bosnia and Herzegovina)
Wolf Ochlies (Germany)
Wolfgang Motch (Germany)
Gabriella B. Klein (Italy)
Ewa Bartos (Poland)
Michal Wanke (Poland)
Danijela Kostadinovic (Serbia)
Selena Stankovic (Serbia)
Tamara Valchic-Bulic (Serbia)
Ahmed Gunshen (Turkey)
Necati Demir (Turkey)
Şerife Seher Erol Çalişkan
Karine Rouquet-Brutin (France)
That Thanh-Vân Ton (France)
Michael Rockland (USA)

Conference secretary

Marica Tasevska
Irina Arzhanova

Editor in Chief

Dragana Kuzmanovska

Language editor

Danica Atanasovska-Gavrilova (Macedonian)

Maryana Rozenfeld (Russian)

Biljana Ivanova (English)

Snezana Kirova (English)

Tatjana Ulanska (English)

Technical editing

Kostadin Golakov

Marica Tasevska

Slave Dimitrov

Address of the Organizational Committee

Goce Delcev University - Stip

Faulty of Philology

Krste Misirkov St. 10-A

PO Box 201, Stip - 2000, Republic of Macedonia

Voronezh State Universiy

Faculty of Philology

10 pl. Lenina, Voronezh, 394006, Russia

E-mail: filko.conference@gmail.com

Web-site: <http://js.ugd.edu.mk./index.php/fe>

СОДРЖИНА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1. Adili Bujar – CHALLENGES AND PERSPECTIVES OF INTERCULTURAL EDUCATION IN MACEDONIA	13
2. Angelovska Irena – MULTICULTURAL MUSIC EDUCATION- OPPORTUNITIES, ACHIEVEMENTS, IMPROVEMENTS	21
3. Асимопулос Панаџис – НЮАНСЫ НИЦШЕАНСКОГО НИГИЛИЗМА В ФЁДОРЕ ДОСТОЕВСКОМ: «ПРЕСТУПЛЕНИЕ И НАКАЗАНИЕ» И «БЕСЬ»	33
4. Балек Тијана – АКЦИОЛОШКИ ПОТЕНЦИЈАЛ ФРАЗЕМА С КОМПОНЕНТАМА НЕБО И ЗЕМЉА У РУСКОМ И СРПСКОМ ЈЕЗИКУ – КВАЛИФИКАЦИЈА ЉУДСКИХ ОСОБИНА И СИТУАЦИЈА	45
5. Бужаровска Елени – ПРИМАРНОСТА НА СЕМАНТИЧКИОТ ПРИОД ВО АНАЛИЗАТА НА ГЛАГОЛИТЕ	53
6. Величковска Родна – ЖЕТВАТА И ЖЕТВАРСКОТО ПЕЕЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА (КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ).....	65
7. Веселиновска Снежана Ставрева – СТАВОВИТЕ И МИСЛЕЊАТА НА СТУДЕНТИТЕ ОД ОДДЕЛЕНСКА НАСТАВА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ОБРАЗОВНИ НАУКИ ЗА СВОЈАТА ОСПОСОБЕНОСТ ЗА РЕАЛИЗИРАЊЕ НА НАСТАВАТА ПО ПРИРОДНИ НАУКИ	75
8. Гладышева Светлана Николаевна – БЕЛАЯ АРМИЯ В ПУБЛИЦИСТИКЕ А. И. КУПРИНА, И. С. ШМЕЛЕВА И Р. Б. ГУЛЯ	87
9. Голаков Костадин, Ниами Емил – СТИЛОТ НА ПРЕВОДОТ НА ДРАМАТА НА А. П. ЧЕХОВ „ВИШНОВАТА ГРАДИНА“ ОД МАРИЈА НАЈЧЕВСКА-СИДОРОВСКА.....	95
10. Грачева, Жанна – ПОХВАЛА, КОМПЛИМЕНТ И ЛЕСТЬ КАК РЕЧЕВОЙ АКТ (НА МАТЕРИАЛЕ ТВОРЧЕСТВА В. НАБОКОВА)	103
11. Гркова Марија – УСВОЈУВАЊЕТО НА ПЕРФЕКТОТ ВО IX ОДДЕЛЕНИЕ ВО ШТИПСКО	109
12. Грујовска Сашка – ГРАМАТИЧКИ СРЕДСТВА ЗА ОЗНАЧУВАЊЕ ПРЕКАЖАНОСТ ВО МАКЕДОНСКИОТ И ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	119
13. Денкова Јованка – КЕРОЛОВСКАТА ФАНТАСТИКА НА ЈАН ЛАРИ	127
14. Денковска Милица – ПАТУВАЊЕТО КАКО ИСТРАЖУВАЧКИ КОНЦЕПТ ВО КНИЖЕВНИТЕ СТУДИИ.....	139
15. Деревская Евгения – ФРАЗЕОЛОГИЗМЫ ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРОВ, ХАРАКТЕРИЗУЮЩИЕ ЧЕЛОВЕКА ПО ЕГО ОТНОШЕНИЮ К ТРУДУ (ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ)	149
16. Дѳгтева Ярославна – ЧУЖОЈ ВЗГЛЯД В РОМАНЕ «ИДИОТ» Ф. М. ДОСТОЕВСКОГО	155
17. Димитриева-Ѓорѓиевска Марина – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА. УЛОГАТА, СТАВОВИТЕ И ЗАДАЧИТЕ НА НАСТАВНИКОТ ВО НАСТАВНИОТ ПРОЦЕС	161

18. Димова Марија Ѓорѓиева – (ИНТЕР)ТЕКСТУАЛНИ ТРАНСМИГРАЦИИ	169
19. Донеv Драган, Крстева Марија – ПОТРЕБАТА ОД ПРЕВОДОТ ВО ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ СВЕТ	179
20. Ѓорѓиевска Ева – СЕМИОТИКАТА НА „ПРАШКИТЕ ГРОБИШТА“ ОД УМБЕРТО ЕКО	185
21. Erol Çalişkan, Şerife Seher – AN EXAMPLE TO THEATRICAL VILLAGE PLAYS FROM THE BOLU REGION: HASAN PLAY	195
22. Žigić Vesna - SOCIAL NETWORKS AND EDUCATION OF THE BLIND AND VISUALLY IMPAIRED STUDENTS	203
23. Ivanovska Lela – THE ROLE OF METACOGNITIVE LISTENING STRATEGIES IN LEARNING ENGLISH AS A FOREIGN LANGUAGE	213
24. Jugreva Marija – LEXICAL PROCESSING: MODELS OF WORD RECOGNITION	221
25. Караниколова-Чочоровска Луси – ЕЛЕМЕНТИТЕ НА ТРАДИЦИЈАТА И МЕНТАЛИТЕТОТ ВО РАСКАЗОТ „СТАРИТЕ ДНИ“ ОД БОРА СТАНКОВИЌ	229
26. Кирова Снежана, Кузмановска Драгана, Иванова Биљана – ФРАЗЕОЛОГИЗМИ СО БРОЕВИ ВО АНГЛИСКИОТ И ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	237
27. Kitanovska–Kimovska Sonja, Neshkovska Silvana – HANDLING OF CULTURE-SPECIFIC TERMS IN TRANSLATION	247
28. Ковачева Лидија – СИМБОЛИКАТА НА РОЗАТА ВО РИМСКИТЕ ПРАЗНИЦИ И ПОГРЕБНИТЕ ОБИЧАИ И ВО МАКЕДОНСКАТА НАРОДНА ТРАДИЦИЈА	259
29. Kovačević Maја – COMPOUNDS IN THE SERBIAN ENGINEERING DISCOURSE	267
30. Кожинкова Весна – КУЛТУРНИОТ И ЕТНИЧКИОТ ИДЕНТИТЕТ НА ЕГЕЈСКИТЕ МАКЕДОНЦИ ВРЗ ПРИМЕРИ ОД МАКЕДОНСКИОТ РОМАН	275
31. Коцева Ана – A CROSS-CULTURAL STUDY OF COMPLAINT STRATEGIES BY MACEDONIAN AND AMERICAN HIGH-SCHOOL STUDENTS	287
32. Коцева Весна, Тодорова Марија – КРЕИРАЊЕ НА АКТИВНОСТИ СО СТРУКТУРИРАН ИНПУТ ВО РАМКИТЕ НА ПОУЧУВАЊЕТО ГРАМАТИКА СО ОБРАБОТКА НА ИНПУТ	293
33. Коцева Даниела, Мирасчиева Снежана – РАЗВОЈОТ НА КУЛТУРАТА ПОД ВЛИЈАНИЕТО НА КОМУНИКАЦИОНИТЕ МЕДИУМИ	301
34. Кузмановска Драгана, Мрмеска Викторија – КОЛОКАЦИИТЕ КАКО НЕИДИОМАТСКИ ФРАЗЕОЛОГИЗМИ ПРОСЛЕДЕНИ ПРЕКУ ПРИМЕРИ ОД ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	309
35. Кусевска Марија, Ивановска Билјана, Даскаловска Нина – УЛОГАТА НА ЕМПИРИСКИТЕ ИСТРАЖУВАЊА ЗА РАЗВИВАЊЕ ПРАГМАТИЧКА КОМПЕТЕНЦИЈА КАЈ ИЗУЧУВАЧИТЕ НА СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	317
36. Kyrchanoff Maksym W. – NON-ACADEMIC FORMS OF CONSTRUCTIVISM IN FOLK HISTORICAL IMAGINATIONS IN MACEDONIA AND SLOVENIA	325
37. Лапыгина Мария – СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЛЕКСИЧЕСКИХ СРЕДСТВ СОЗДАНИЯ ОТРИЦАТЕЛЬНОГО ИМИДЖА ПОЛИТИКА В РУССКИХ И СЕРБСКИХ ПЕЧАТНЫХ СМИ	333

38. Lah Meta – GAMES SERVING AS DIDACTIC TOOLS: ATTITUDES OF PROSPECTIVE TEACHERS OF FOREIGN LANGUAGES	339
39. Леонтиќ Марија – ИДНО ВРЕМЕ ВО ТУРСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК	349
40. Лесных Наталья – ДЕ- И РЕМИФОЛОГИЗАЦИЈА ИСТОРИИ В ПЬЕСЕ М. УГАРОВА «ГОЛУБИ».....	361
41. Ljubicic Gordana – IS GRAMMAR-TRANSLATION METHOD REALLY DEAD	371
42. Ljubotenska Dragana – SOCIAL MEDIA AND THE LATEST TENDENCIES IN WORD FORMATION AMONG TEENAGERS	379
43. Маролова Даринка – ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА ПРЕВОДНА ЕКВИВАЛЕНТНОСТ МЕЃУ СПЕЦИФИЧНИТЕ ГРАМАТИЧКИ ФЕНОМЕНИ ВО ГЕРМАНСКИОТ И ВО МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК.....	385
44. Магдинчева-Шопова Марија, Бошков Тајјана, Јошески Душко – ФОРМАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО РАБОТЕЊЕ	395
45. Мартиновска Виолета – ПРИДОНЕСОТ НА АКАДЕМИК ВЛАДИМИР МОШИЊ ЗА СЛОВЕНСКИТЕ РАКОПИСИ ВО МАКЕДОНИЈА	405
46. Мирасчиева Снежана, Коцева Даниела – ОБРАЗОВАНИЕ И ПРАКТИКА: НОВИ ИСТРАЖУВАЊА ЗА УНАПРЕДУВАЊЕ НА ВОСПИТНО-ОБРАЗОВНАТА ПРАКТИКА	411
47. Митковска Лилјана – ИЗРАЗУВАЊЕ НАДВОРЕШНА ПРИСВОЈНОСТ: МАКЕДОНСКИОТ НАСПРЕМА АНГЛИСКИОТ ЈАЗИК	419
48. Младеноски Ранко – ПОЕЗИЈАТА ВО РОМАНИТЕ НА ВЕНКО АНДОНОВСКИ	429
49. Morris Kevin – CHINESE CUBANS. TRANSNATIONAL ORIGINS AND REVOLUTIONARY INTEGRATION	439
50. Нагина Ксения – ДИАЛОГ М. КУНДЕРЫ И Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО: К ВОПРОСУ О ПРЕСТУПЛЕНИИ И ЕГО МОТИВАХ	451
51. Николенко Делфина Јованова – КОРЕЛАЦИЈА, МОРФОЛОШКА АНАЛИЗА И ИНТЕРКУЛТУРНА КОМУНИКАЦИЈА МЕЃУ ЗБОРУВАЧИТЕ НА СЛОВЕНСКИТЕ ЈАЗИЦИ	461
52. Николовска Виолета – СЕМАНТИЧКО-СИНТАКСИЧКИ ИМПЛИКАЦИИ НА ГЛАГОЛОТ ЧУВСТВУВА	469
53. Обухова Елена – ОСОБЕННОСТИ ПЕРЕВОДА ИМЕН СОБСТВЕННЫХ С РУССКОГО ЯЗЫКА НА МАКЕДОНСКИЙ ЯЗЫК НА ПРИМЕРЕ РОМАНА Д.ДАНИЛОВА «ОПИСАНИЕ ГОРОДА»	477
54. Овсянникова Ксения – РЕДАКТОРСКАЯ ПРАКТИКА В СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ: ЦЕЛИ, ЗАДАЧИ, ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.	485
55. Павлова Ирена, Ивановска Билјана – ЗБОРООБРАЗОВАЧКИ ПРОЦЕСИ КАЈ ГЛАГОЛИТЕ ИЗВЕДЕНИ ОД СОПСТВЕНИ ИМИЊА ВО ГЕРМАНСКИОТ ЈАЗИК	491
56. Panajotović Artea – YIN-YANG DUALISM IN GETHENIAN BIOLOGY AND POLITICS IN URSULA K. LE GUIN’S THE LEFT HAND OF DARKNESS	499

57. Петреска Весна – ЖИВОТИНСКИОТ КОД ВО СВАДБЕНАТА ОБРЕДНОСТ: КУЛТУРНИ ПАРАЛЕЛИ МЕЃУ МАКЕДОНИЈА И РУСИЈА	507
58. Петровска-Кузманова Катерина – НАРОДНА ДРАМА, МАКЕДОНСКО-РУСКИ ПАРАЛЕЛИ	515
59. Pop Zarijeva Natalija, Iliev Krste – LADY CAROLINE LAMB AND LORD BYRON: GLENARVON - A VAMPIRE OR A WANDERING JEW.....	523
60. Продановска-Попоска Весна – ПРЕГЛЕД НА МАКЕДОНСКИОТ И АНГЛИСКИОТ ГЛАСОВЕН СИСТЕМ: ВЛИЈАНИЕТО НА МАЈЧНИОТ ЈАЗИК ВО СОВЛАДУВАЊЕТО НА ПРАВИЛЕН ИЗГОВОР НА АНГЛИСКИ ЈАЗИК	529
61. Ристова-Михајловска Милена – ЖАНРОТ ПОЛЕМИКА ВО ДОМАШНАТА И СВЕТСКАТА ЛИТЕРАТУРА.....	541
62. Рыбачева Лариса – ВЕРБАЛИЗАЦИЈА ЕМОЦИЈ В РУССКОЙ ЯЗЫКОВОЙ КАРТИНЕ МИРА	549
63. Сахарова Дарња – МЕСТО НАУЧНО-ПОПУЛЯРНОЙ ЛИТЕРАТУРЫ В ЖИЗНИ СОВРЕМЕННЫХ ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ: ИТОГИ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ИССЛЕДОВАНИЯ. РЕДАКТОРСКИЙ АСПЕКТ	555
64. Сидорова Елена, Швецова Ольга – МЕТОДИКА ПРЕПОДАВАНИЯ РУССКОГО ЯЗЫКА В ШКОЛЕ И ВУЗЕ: ТОЧКИ СОПРИКОСНОВЕНИЯ, ПРОБЛЕМЫ, ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ.	563
65. Симонова Светлана, Белоусов Арсений – К ПРОБЛЕМЕ ЭТИКО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО СИНТЕЗА В РУССКОЙ ФИЛОСОФИИ XX ВЕКА	571
66. Симоска Силвана – „СВЕТОТ КАКО ПОЛЕ ЗА КУЛТУРЕН НАТПРЕВАР МЕЃУ НАРОДИТЕ“ – ТЕОРИСКИТЕ ПРЕМИСИ ЗА КУЛТУРАТА НА ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ	581
67. Станојоски Игор – КОНКЛУЗИВОТ ВО БУГАРСКИОТ ЛИТЕРАТУРЕН ЈАЗИК И ВО МАКЕДОНСКИТЕ ДИЈАЛЕКТИ	591
68. Stojanovska-Ilievaska Natasha - THE MACEDONIAN COMPONENT OF THE 1. INTERNATIONAL CORPUS OF LEARNER ENGLISH	597
69. Сулејмани Умит - ПРЕЧКИ ВО КОГНИТИВНОТО УЧЕЊЕ ОД АСПЕКТ НА НАСТАВНИЦИТЕ	603
70. Тантуровска Лидија – „ВАСИЛИА ПРЕКРАСНА“	613
71. Тасевска Марица, Миленкоска Милкица - ЗАСТАПЕНОСТА НА ВЕШТИНАТА ЗБОРУВАЊЕ ВО УЧЕБНИЦИТЕ ПО ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК	635
72. Тернова Татјана – ПРОБЛЕМА НОВИЗНЫ В ЛИТЕРАТУРА АВАНГАРДА: РУССКИЙ ИМАЖИНИЗМ	643
73. Тихонова Ольга – ГЕНДЕРНЫЕ АСПЕКТЫ КРИМИНАЛЬНОГО ЖАНРА В СОВРЕМЕННЫХ ГЕРМАНО-СКАНДИНАВСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ И ТЕЛЕВИЗИОННОМ КИНО	651
74. Тодорова Марија, Коцева Весна – УСВОЈУВАЊЕ НА ТРЕТ ЈАЗИК (J3)	659
75. Trajchev Stefan, Trajchovska Marina – THE PLURILINGUALISM CONCEPT IN THE LEARNING OF THE SECOND FOREIGN LANGUAGE	665
76. Тренчовска Софија – КАРНЕВАЛИСТИЧКОТО НАСПРОТИ ХУМАНИСТИЧКОТО ДОЖИВУВАЊЕ НА СВЕТОТ	673

77. Тренчовски Горан – ДИОНИЗИСКОТО ВО ДРАМАТА „СЛОВЕНСКИ ОРФЕЈ“	681
78. Ulanska Tatjana – TEACHING CULTURE IN THE FOREIGN LANGUAGE CLASSROOM IN ALL LEVELS OF EDUCATION IN MACEDONIA	691
79. Урумова-Марковска Славица - ЃАВОЛОТ И САМОВИЛИТЕ ВО МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР И НИВНАТА ИМАГИНАРНА ПРЕОБРАЗБА ВО РАСКАЗИТЕ НА МИТКО МАЏУНКОВ	701
80. Фьон Фам Май – УСТАРЕВИШИЕ НАИМЕНОВАНИЯ ОДЕЖДЫ 1. В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ И.А. БУНИНА	709
81. Hadzi-Nikolova Adrijana, Tasevska Marica – EDUCATIONAL TECHNOLOGY, THREAT OR BENEFIT TO TEACHERS	715
82. Чарыкова Ольга – ЭТНОКУЛЬТУРНАЯ СПЕЦИФИКА МЕТАФОРИЧЕСКОЙ НОМИНИЦИИ	727
83. Чурсина Дарья – НАИМЕНОВАНИЯ ЖИЛИЩА В ВОРОНЕЖСКИХ ГОВОРАХ В ЭТНОЛИНГВИСТИЧЕСКОМ АСПЕКТЕ	735
84. Шеху Флорина, Котева Мојсовска Татјана – ПОСТАВЕНОСТА НА КОМУНИКАЦИСКИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ ВО ИНИЦИЈАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ НА НАСТАВНИЦИ	741
85. Шутаров Васко – ПРОЕКЦИИ ЗА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА, СПОРЕД „НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО Р. МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОДОТ 2018-2022 ГОДИНА“	751
86. Wanke Michal – MOVING LAB BEYOND THE BORDERS. RESEARCH NOTES A PROPOS THE FREEDOMBUS INTERDISCIPLINARY PROJECT	759

ПРОЕКЦИИ ЗА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРНА ДИПЛОМАТИЈА, СПОРЕД „НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЈА ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО Р. МАКЕДОНИЈА ЗА ПЕРИОДОТ 2018-2022 ГОДИНА“

Васко Шутаров

Културните политики и културните дипломатии на државите во современиот свет се во постојана трансформација, диктирана најмногу од динамиката на внатрешно-политичките процеси и распоредот на меѓународни сили и интереси. Културата многу често ги антиципира промените и се појавува во својство на нивен предвесник или промотор, а анализата на пораките кои културата ги еманира, може да ги предвиди понатамошни правци на дејствување, не само на културните политики и акциите на културните дипломатии, туку и на политиките на државите воопшто. Современите, развиени и добри културни практики тоа го прават исклучително умешно, добро осмислено и суптилно, а такво треба да биде и “декодирањето” на контекстот во кој се создаваат, проектираат и реализираат. Културниот контекст, кој најуспешно се открива преку алатките и инструментите на културата, е вистински предизвик како за науката која се занимава со оваа област, така и за официјалните политики на државите, бидејќи во овој контекст се содржани и вмрежени сите поважни врски, од историските, традиционално-обичајните, до најсовремените системи од вмрежувања, со симболиките на новото време и новите форми за комуникација. Во контекстот се содржани и егзистираат подеднакво силно, едни покрај други, сите поважни компоненти кои ги поттикнуваат и раздвижуваат општествените процеси. Во контекстот се создаваат сите поважни претпоставки за социјална кохезија во општеството, интеркултурниот дијалог, меѓуверската толеранција и взаемното почитување, културата на живеење. Во контекстот се случуваат и процесите во кои можат софистицирано да се декодираат и дефинираат вистинските причини за бројни општествени спротивставувања и судирања. Од познавањето на културолошкиот контекст и разбирањето на методологијата и механизмите на неговото функционирање, зависи успешноста на секоја политичка, економска, социолошка или културна акција. Негирањето на специфичностите на контекстот, на она што го прави различен или единствен во споредба со другите, може да биде причина за спроведување на погрешни политички и други акции, што најчесто резултира со половичен успех и/или целосен неуспех на политиките. На внатрешно-политички план, игнорирањето на контекстот може да продуцира неуспешни политики на домашен план, исто како и игнорирањето на процесите и трендовите што контекстот ги создава и емитира. Затоа, културолошката димензија на секоја сериозна анализа е неопходна во креирањето, одлучувањето, реализирањето, оценувањето на секоја позначајна промена во дефинирањето на стратешките, среднорочните и или краткорочните

приоритети, цели и интереси, на внатрешните и надворешните политики, на државите во современиот свет. Ако контекстот е сериозно анализиран, ако и покрај непредвидливоста, надворешната политика стратешки добро е втемелена и етаблирана, битни и суштински промени во културните политики и културните дипломатии не се случуваат многу често. Така во принцип, функционираат државите со подолга дипломатска пракса и со добра културно-дипломатска традиција, бидејќи искуството ги подучува дека поголеми промени во културното претставување може да предизвикаат и љубопитност, но и отпор и збунетост кај странските публики, кон веќе препознатливата и очекувана културна понуда на една држава. Добрата културна дипломатија е флексибилна во своето делување, прилагодлива на потребите и интересите на контекстот во кој делува, а во стратешките документи кои ја одредуваат и ополномоштуваат, најмалку пожелно е да има чести промени. Но, каков е “случајот” со најновата, македонска “Национална стратегија за развој на културата 2018-2022”, од аспект на меѓународното културно претставување на Р. Македонија во странство и што е она што ја чини нетипична и во многу аспекти различна од сите актуелни и слични стратешки документи во регионот.

Македонската културна дипломатија и во најновиот стратешки документ од културата продолжува да биде одредувана како “меѓународна соработка” (поглавје 4.13)¹ и тоа ја сместува во групата држави кои своите културно-дипломатски акции во странство ги одредуваат под овој наслов. И во останатите држави формирани од поранешна Југославија, многу срамежливо и на мала врата се споменува поимот културна дипломатија, иако традицијата за меѓународно културно претставување овие држави ја имаат уште во времето на СФРЈ, преку тогашните (во голема мерка автономни од федеративната рамка), републички комисији за културни врски со странство. Републичката комисија за културни врски со странство на Социјалистичка Република Македонија ги вршела работите кои се однесувале на одржувањето, развивањето и унапредувањето на меѓународната соработка на Македонија во областа на културата, образованието и науката, го следела развојот на културната соработка на тогашната СФРЈ со странство, како и соработката на републичките со органите и организациите на одделни држави и со меѓународни органи и организации и ги координирала и усогласувала активностите во оваа област. Републичката комисија исто така ги изготвувала македонските предлози за конвенциите и програмите за културна соработка на тогашната СФРЈ со одделни земји, предлагала организирање на посебни културни акции и манифестации во земјата и странство и го следела, координирала и помагала нивното спроведување, но и “непосредно организираше и спроведувала одделни културни активности и манифестации во тогашната СФРЈ и странство”.² Комисијата имала претседател и

¹ <http://www.kultura.gov.mk/index.php/odnosi-so-javnost/soopstenija/3372-----2018-2022--->

² Закон за републички органи на управата, чл.24 Службен весник бр.13, 25.03.1982, Скопје

потпретседател, а тие функции ги вршеле највидните културни дејци од повоениот развој, како што се поетите Ацо Шопов, Анте Поповски и други видни личности од културниот и општествениот живот. Според одредбите од овој закон, некогашната комисија за културни врски со странство имала широк обем на активности кои и од денешен аспект можат да бидат третирани како културно-дипломатски. Ова посебно правно лице, имало ингеренции да предлага културна програма за презентација на македонската култура во странство. Од осамостојувањето на Р. Македонија наваму, мисијата за креирање, развој, поддршка и реализација на културната дипломатија ја има Министерството за култура на Р. Македонија, преку својот Сектор за меѓународна соработка и УНЕСКО, а во Министерството за надворешни работи функционира Директорат за аналитика и јавна дипломатија, но без посебни овласувања во креирањето и одлучувањето за културната дипломатија, освен во доменот на публикување и популаризација на веќе реализирани програми во странство, преку својот месечен дипломатски билтен и надворешно-политички журнал “Crossroads”. Дипломатско-конзуларните претставништва на државата во странство можат да бидат во функција на поддршка на културни акции во странство. Поддршката на бројни културни претставувања во други држави, најчесто зависи од добрата воља или лична склоност на дипломатските претставници кон културните настани или преку добивање посебни инструкции за поддршка на одредени културни настани, од надлежните органи при ресорното министерство. Она што претставува добра културно-дипломатска практика и што ја прави поразлична македонската културна дипломатија од културните дипломатии на државите-наследнички на СФРЈ е повеќегодишното искуство со функционирањето на двата културно-информативни центри во Софија и Њујорк. КИЦ на Р.Македонија во Р.Бугарија е основан на 27 април 2005 година со одлука на Владата на Р. Македонија во согласност со Спогодбата меѓу Владата на Р. Македонија и Владата на Р. Бугарија од април 2003 година. Македонскиот културен центар во Њујорк е отворен на 22 септември 2004 година на иницијатива на Здружение на граѓани, а центарот остварува соработка со Министерството за култура преку договори за соработка. Преку конкурс кој секоја година го објавува Министерството за култура, комисији од неколку области од културата ги избираат годишните програми за културна презентација на билатерален и меѓународен план, а на овој начин се предлагаат и програми за годишна реализација на културно-информативните центри, кои целосно буџетски се покриваат со сретства од буџетот на Министерството за култура. Директорите на овие институции својот статус, права и работни обврски ги остваруваат преку Министерството за надворешни работи, што е регулирано со закон³. Годишен отчет за спроведувањето на програмата, директорите поднесуваат пред министерот за култура и министерот за надворешни работи, а финансиски отчет за работењето на центрите, пред одговорните органи во Министерството за култура. Во изминативе десетина година, посебно успешна културно-дипломатска мисија

³ Закон за надворешни работи (пречистен текст) чл.68 “Службен весник на Република Македонија бр.103 22 јуни 2015, Скопје

имаше македонскиот КИЦ во Софија, кој во преку 500 проекти и десетина европски проекти⁴ успеа да стекне и бројна публика, но и статус на респектабилен партнер во реализација на комплексни проекти од културата, заедно со останатите културни институти и центри кои имаат свои претставништва во Софија.

Македонската културна дипломатија од осамостојувањето на државата во 1991 година, има своја препознатливост и свои успешни културни приказни на меѓународната културна сцена. Со постојано надградување на постоечкото искуство, обогатување на содржините, збогатување на формите и сретствата за меѓународна културна презентација, државата успеа во голема мерка да стане препознатлива, најнапред преку своето исклучително богато културно наследство, фолклорот, недвижното културно богатство, но и препознатливата вредност и естетика на новосоздадените дела од областа на сите културни гранки, од филмската уметност, театарот, книжевноста, музичко-сценските дејности, ликовната уметност. Домашните фестивали, како Струшките вечери на поезијата, Охридското Лето или Скопскиот Џез фестивал, веќе одамна се наоѓаат на европската, но и светската културна мапа.

Од мај 2017 година, со промената на власта во Р. Македонија, Министерството за култура започна најпрво со генерална смена на сите директори на национални институции*⁵, смена на раководители на сектори во ресорното министерство, ревизија на дотогашната културна политика, како и со неколку нови законски документи. Еден од тие поважни документи секако е Националната стратегија за развој на културата во Р. Македонија 2018-2022 година⁶, на кој ќе се задржам од аспект на меѓународната соработка (поглавје 4.13). Наративот во овој дел од Стратегијата изобилува со политички флоскули но, она што повеќе загрижува од очигледниот анимозитет кон претходната раководна структура во министерството, е уште поочигледното непознавање на основните постулати и принципи на функционирањето на културната дипломатија во странство. Прва посериозна грешка во овој документ е, што врз основа на паушални оценки и лични видувања, се обидува да оценува и евалуира културни акции и процеси во странство, чија програмска рамка за реализација, временски сеуште не е затворена. Евалуацијата на културните акции на меѓународна сцена, кои во ниеден случај не би требало да бидат еднократен чин, туку двосмерна акција на комуникација, трае прилично долго, додека не се проанализираат севкупните реакции и релации создадени од истата. Културната акција во странство не се оценува само со бројноста на публиката присутна на чинот на промоција или презентација, ниту само според бројот на насловите во медиумите посветени на тој настан. Есенцијална

⁴ www.kic.com.mk

⁵ <http://vlada.mk/sednica/20> (точка 11, со која се разрешени сите директори на национални институции од културата и именувани нови)

⁶ Национална стратегија за развој на културата на РМ 2018-2022, стр.38-40 достапно на <http://www.kultura.gov.mk/index.php/odnosi-so-javnost/soopstenija/3372-----2018-2022----->

вредност на културната акција во странство е квалитетот на воспоставената комуникација, контакти и партнерства што таа ги продуцира, а прилично комплексна и долга е методологијата за истражување на инфлуенциите од културните акции. Наместо тоа, во еден сеуште незаокружен циклус на проекти од “Стратегијата за меѓународно претставување на Р. Македонија 2013-2017”, авторите на овој документ ќе кажат дека “во услови на заробена и партизирана држава и меѓународната соработка беше ставена во функција на партиски и групни интереси, без да се следат јасни цели и транспарентни процедури”, а меѓународната соработка се состоела од “скапи еднонократни претставувања во организација на самото Министерство за култура или на македонските амбасади, во несоодветни простори, поради што изостануваше вистинскиот ефект во земјата-домаќин”⁷. Во мрежата од замки во кои се вpletкуваат изготвувачите на овој документ, е забелешката дека културните акции во странство биле само во организација на министерството или на македонските амбасади (а кој друг, кога овој стратешки документ и овој простор го стеснува, со натрупување на дополнителни ингеренции само во рамките на Министерството за култура). За жал и во овој стратешки документ од културата, се пропушта можноста за основање на независен орган, тело, биро, институт или агенција кој организирано и во голем дел автономно, и со свој сопствен буџет, би станал средишно место за креирање и реализирање на акциите од културната дипломатија, по примерот на скоро сите држави во нивните пред-интегративни ЕУ процеси, како и во најголем дел од државите членки на ЕУ. Квалификацијата “несоодветни простори” е не само несоодветна за еден таков документ, туку е исто така на фонот на елементарно непознавање на функционирањето на културната дипломатија. Освен важните елементи при изборот на најсоодветно место за презентација на културен настан во светот, а тоа е да биде препознатливо и популарно место, во фреквентни делови во градовите за презентација, тренд е во бројни актуелни европски проекти подржани на пример од најпознатите, како од Гете институтите, Британските совети, Француските културни центри, Сервантес и Алигиери институтите, да се одржуваат на нестандартни и необични места, за да се анимира и публика која не е редовен посетител на веќе етаблираните (и елитни) места за презентација на култура. Во продолжение на текстот на Стратегијата, следејќи го претходниот наратив, авторите на документот ќе нагласат дека во “новата културна политика” (акцентот на “нова” се повторува во текстот повеќе пати), стратешка определба на Министерството за култура, ќе била “да се ослободи од таторството на овој вид соработка, освен во исклучителни случаи од државен интерес”. И оваа одредница создава многу дилеми, поради недореченоста и неодреденоста, оставајќи и понатаму многу простор за дискрециони права (веројатно на министерот), да одлучува за такви “исклучителни интереси од државен интерес”, и покрај декларативно изразените намери за ослободување на културната дипломатија од волонтаризам, од секаков вид. Но, она што одсуствува во проекциите од Стратегијата е итната потреба од создавање независно тело, од типот на

⁷ исто 38

англиската, француската или германската традиција од културната дипломатија, каде би се создавале стратешко одржливи и практично остварливи цели и приоритети, врз база на јасни и цврсти критериуми (кои во овој стратешки документ недостасуваат). Меѓу поважните декларативни заложби на Стратегијата е посветувањето на регионалната соработка и добрососедството, како темелни вредности на ЕУ и важни предуслови за европската интеграција на Македонија. И тоа ниту било, ниту може да биде спорно како определба. Меѓутоа, во продолжение, во овој контекст, предлагачите на документот ќе нагласат дека “имајќи ги во предвид историски проблематичните односи со соседите, регионалната соработка и надминувањето на предрасудите се налага како приоритет. Културата и уметноста во изминатиот период речиси воопшто не придонесуваа за остварување на оваа цел. Дури и со земјите од регионот со кои Македонија речиси да нема спорови, како Хрватска, Босна и Словенија, не постојат канали на соработка кои преку мултилатерални проекти ќе го поттикнат напредокот на регионот”⁸. Несомнен приоритет и на досегашната културна дипломатија на Македонија беше најблиското соседство, државите од поранешна Југославија, со кои до пред 28 години споделуваше ист културен простор и со кои сеуште постојат препознатливи и добри културни врски. Меѓутоа, фактот дека не постојат институционални, редовни и позабележителни културни проекти кои уште повеќе би ги приближиле државите од регионот, најмалку може да се префрла како “вина” на македонската културна дипломатија. И со државите од непосредното соседство, во сите изминати години, без оглед на нивото на меѓусебните политички односи, економската и културната соработка биле во постојана развојна линија, а постојат десетици и десетици примери на културни проекти со Бугарија, Србија, Грција, Албанија и Косово. Иманента задача и цел на културната дипломатија е да зближува, да создава нови пријателства и партнерства, а тоа секако претпоставува и “надминување на предрасудите” за што е потребна не само еднострана, туку двострана воља која не би била само од културолошка ами и од политичка природа. И во продолжение на текстот во документот, тавтолошки и декларативно уште еднаш се спомнува заложбата за “надминување на предрасудите и табуата”, во која “културата ќе биде авангарда на ново и продлабочено разбирање”, без наведување конкретни и практични мерки, како тоа “новата културна политика” планира да го спроведе. Но, она што посебно зачудува, е што во главните приоритете во проекциите за меѓународна соработка е одредбата дека е потребна “итна евалуација и по потреба ревидирање на активноста на македонските културни центри во Софија и Њујорк, како и на планираниот центар во Истанбул”.⁹ Евалуацијата на сите проекти од културата, па и од културната дипломатија е вообичаена и стандардна обврска, која се темели на долготрајни и сеопфатни анализи, во кои би биле содржани сите потребни референци и компоненти за издржана и реална оценка за ефикасноста на одреден проект. Да се нагласува таа редовна обврска на Министерството за култура во стратешки документ е невообичаена

⁸ Исто 39

⁹ Исто 39

практика, а посебно акцентирањето на ревидирање на работата, дури и на сеуште неотворениот центар во Истанбул. Ако во нешто Р. Македонија (во споредба со државите од поранешна СФРЈ, па и регионот) е лидер, тоа е благодареејќи на нејзиното искуство и добра пракса со функционирањето на нејзините културни центри. Ако во погорниот дел од текстот на Стратегијата се осудуваат “еднократните и еднодневни” настани, зошто тогаш предлагачите на овој текст го доведуваат под прашање функционирањето на своите културни центри? И ако се буџетските ставки проблематизирани, зошто во меѓувреме, правата и обврските од работен однос (плати и надоместоци на плати), на новоименуваните директори се префрлени на буџетот на Министерството за култура, наместо како досега во Министерството за надворешни работи, кое и по закон има права и обврски поврзани со директорите на овие центри. Во најмала рака оваа е уште една во низата конфузни одредби, кои можат домашната јавност да ја збунат, а странските јавности и збунат и зачудат. Во останатиот дел од текстот посветен на меѓународната културна соработка, посебно во делот евроинтегративните процеси, документот таксативно ги набројува веќе актуелните и тековни проекти, кои имаа своја развојна динамика и до сега,¹⁰ и не беа проблематизирани од ниедно претходно раководство во ресорното министерство.

Заклучок

Проектирањето, креирањето, одлучувањето, реализирањето и оценувањето на културно-дипломатските практики е сериозна, одговорна, стратешки втемелена, професионално имплементирана и постојана дејност од висок приоритет кај сите поважни светски и европски дипломатии. Културната дипломатија низ долготрајни културни акции во странство, преку својата флексибилност и адаптабилност, прилагодување на контекстот и постојаноста во активностите, ги остварува зацртаните цели и интереси. Драматични промени и “остри завои или резови” во нејзиното дефинирање и практикување е необична пракса за развиените културни дипломатии. Во културната дипломатија, дипломатскиот наратив мора да ги одразува стратешките определби на државата, нејзините цели и приоритети-во континуитет и со изразена институционална меморија. Драстичните промени во тие определби и начела, мора да бидат систематски и аналитично објаснети, инаку можат да претставуваат сериозна пречка во разбирањето и комуникацијата со претставниците или официјалните лица од актерите во меѓународната политика, но и кај странските публики и јавност. Затоа, добрите практики на културна дипломатија во своите стратешки документи, избегнуваат и ги сметаат за невообичаени, драматичните промени или дисконтинуитетите во дотогашната културно-дипломатска пракса (освен ако не станува збор за влегување во нова заедница држави, во револуционерни или пост-воени периоди). Дневно-политичкиот памфлетизам во документи од стратешки карактер, за културната дипломатија и нејзините добри познавачи, може само

¹⁰ исто 40

да нанесе штета на угледот на постоечките и идни културно-дипломатски акции.

Користени интернет извори:

Национална стратегија за развој на културата на Република Македонија за периодот 2018-2022 година, достапна на www.kultura.gov.mk

Закон за републичките органи на управата, Службен весник на С.Р.Македонија бр. 13 од 25 март 1982 достапен на www.slvesnik.com.mk

Закон за надворешни работи (пречистен текст) Службен весник бр.103 22 јуни 2015, Скопје достапен на www.mfa.gov.mk

www.vlada.mk (превземено на 17 април 2018)

www.kic.com.mk (превземено на 17 април 2018)